

אדר א' תשע"ד

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל
כלי הנחשת במקדש שלמה
 לפרשת ויקהל (על פי שיעור של הרב אמנון בזק)

1. מלכים א' ז' י"ג-כ"ו:

יג וישלח המלך שלמה ויקח את-חירם מצר. יד בן-אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי ואביו איש-צרי חרש נחשת וימלא את-החכמה ואת-התבונה ואת-הדעת לעשות כל-מלאכה בנחשת ויבוא אל-המלך שלמה ויעש את-כל-מלאכתו. טו ויצר את-שני העמודים נחשת שמונה עשרה אמה קומת העמוד האחד וחוט שתיים-עשרה אמה יסב את-העמוד השני. טז ושתי כתרת עשה לתת על-ראשי העמודים מצק נחשת חמש אמות קומת הכתרת האחת וחמש אמות קומת הכתרת השנית. יז שבכים מעשה שבכה גדלים מעשה שרשרות לכתרת אשר על-ראש העמודים שבעה לכתרת האחת ושבעה לכתרת השנית. יח ויעש את-העמודים ושני טורים סביב על-השבכה האחת לכסות את-הכתרת אשר על-ראש הרמנים וכן עשה לכתרת השנית. יט וכתרת אשר על-ראש העמודים מעשה שושן באולם ארבע אמות. כ וכתרת על-שני העמודים גם-ממעל מלעמת הבטן אשר לעבר שבכה (השבכה) והרמנים מאתים טורים סביב על הכתרת השנית. כא ויקם את-העמודים לאלם ההיכל ויקם את-העמוד השמאלי ויקרא את-שמו יכין ויקם את-העמוד השמאלי ויקרא את-שמו בעז. כב ועל ראש העמודים מעשה שושן ותתם מלאכת העמודים. כג ויעש את-הים מוצק עשר באמה משפתו עד-שפתו עגל סביב וחמש באמה קומתו וקוה (וקו) (שלישים באמה יסב אתו סביב. כד ופקעים מתחת לשפתו סביב סבבים אתו עשר באמה מקפים את-הים סביב שני טורים הפקעים יצקים ביצקתו. כה עמד על-שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה פנים נגבה ושלשה פנים מזרחה והים עליהם מלמעלה וכל-אחריהם ביתה. כו ועביו טכח ושפתו כמעשה שפת-כוס פרח שושן אלפים בת יכיל.

2. מלכים א' ז' מ'-נ':

מ ויעש חירום את-הפירות ואת-היעים ואת-המזרקות ויכל חירם לעשות את-כל-המלאכה אשר עשה למלך שלמה בית יהוה. מא עמדים שנים וגלות הכתרת אשר-על-ראש העמודים שתיים והשבכות שתיים לכסות את-שתי גלות הכתרת אשר על-ראש העמודים. מב ואת-הרמנים ארבע מאות לשתי השבכות שני-טורים רמנים לשבכה האחת לכסות את-שתי גלות הכתרת אשר על-פני העמודים. מג ואת-המכנות עשר ואת-הפירות עשרה על-המכנות. מד ואת-הים האחד ואת-הבקר שנים-עשר תחת הים. מה ואת-הסירות ואת-היעים ואת-המזרקות ואת כל-הפלים האהל (האלה) אשר עשה חירם למלך שלמה בית יהוה נחשת ממרט. מו בכפר הירדן יצקם המלך במעבה האדמה בין סכות ובין צרתן. מז וינח שלמה את-כל-הפלים מרב מאד מאד לא נחקר משקל הנחשת. מח ויעש שלמה את כל-הפלים אשר בית יהוה את מזבח הזהב ואת-השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב. מט ואת-המנורות חמש מימין וחמש משמאל לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרת והמלקחים זהב. נ והספות והמזמרות והמזרקות והכפות והמחתות זהב סגור והפתות לדלתות הבית הפנימי לקדש הקדשים לדלתי הבית להיכל זהב.

3. פסיקתא רבתי סוף פ"ו:

"את מוצא: כשנעשה ה מ ש כ ן שני שבטים היו שותפין במלאכתן ... שבטו של דן ושבטו של יהודה, שבטו של יהודה - בצלאל; שבטו של דן - אהליאב ... וכן במלאכת ה מ ק ד ש שני שבטים הללו היו שותפין... ויקח את חירם בן אלמנה הוא ממטה דן ושלמה בן דוד שהיה משבטו של יהודה"
4. במדרש שכל טוב על בראשית ל"ח, א.
 "דאמר: חירם אחר היה, ואמו מישראל היתה, שנמנית אחר אמונתה ונבעלה לגוי וילדה לו את חירם".

5. רד"ק:

"ומה שאמר 'ואביו איש צרי' – שהיה גר בצור, כמו 'עובד אדום הגתי' (שמ"ב ו', י) – כי לוי היה, ולפי שגר בגת קראו גתי".

6. חירם – מלכים א' ז' י"ד:

"וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל מלאכה בנחשת"

7. בצלאל - שמות ל"ה, לא:

"וימלא אתו רוח א-להים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה. ולחשב מחשבת לעשות בזהב ובכסף ובנחשת. ובחרשת אבן למלאות עץ לעשות בכל מלאכת מחשבת"

8. דברי הימים ב', ד', יא:

"ויעש חורם את הסירות ואת היעים ואת המזרקות וכל חורם לעשות את המלאכה אשר עשה למלך שלמה בבית הא-להים"

9. רד"ק (על יכין ובוועז):

"אחז הכתוב דרך קצרה, והוא אחד משלשים ושתיים מדות שהתורה נדרשת בהן".

10. דברי הימים ב' ג', טו:

"ויעש לפני הבית עמודים שנים אמות שלשים וחמש ארץ".

11. דברי הימים ב' ד', ו:

"והים לרחצה לכהנים בו".

12. שמות ל' כ-כא:

"בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה".

ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימתו והייתה להם חוק עולם לו ולזרעו לדורותם"

13. המכונות - מלכים א' ז' כז-לז:

(כז) ויעש את המכונות עשר נחשת ארבע באמה ארץ המכונה האחת וארבע באמה רחבה ושלש באמה קומתה: (כח) וזה מעשה המכונה מסגרת להם ומסגרת בין השלבים: (כט) ועל המסגרות אשר בין השלבים אריות בקר וכרובים ועל השלבים פן ממעל ומתחת לאריות ולבקר ליות מעשה מורד: (ל) וארבעה אופני נחשת למכונה האחת וסרני נחשת וארבעה פעמתיו כתפת להם מתחת לכיר הכתפת יצקות מעבר איש ליות: (לא) ופיהו מבית לכתרת ומעלה באמה ופיה עגל מעשה כן אמה וחצי האמה וגם על פיה מקלעות ומסגרותיהם מרבעות לא עגלות: (לב) וארבעת האופנים למתחת למסגרות וידות האופנים במכונה וקומת האופן האחד אמה וחצי האמה: (לג) ומעשה האופנים כמעשה אופן המרובה דותם וגביהם וחשקיהם וחשוריהם הכל מוצק: (לד) וארבע כתפות אל ארבע פנות המכונה האחת מן המכונה כתפיה: (לה) ובראש המכונה חצי האמה קומה עגל סביב ועל ראש המכונה ידתי ומסגרותיה

ממנה: (לו) ויפתח על הלחת ידתי ועל מסגרותיה כרובים אריות ותמרת כמעור איש וליות סביב: (לז) כזאת עשה את עשר המכונות מוצק אחד מדה אחת קצב אחד לכלהנה:

14. הכיורות - מלכים א' ז' לח-לט:

(לח) ויעש עשרה כירות נחשת ארבעים בת יכיל הכיור האחד ארבע באמה הכיור האחד כיור אחד על המכונה האחת לעשר המכונות: (לט) ויתן את המכונות חמש על כתף הבית מימין וחמש על כתף הבית משמאלו ואת היס נתן מכתף הבית הימנית קדמה ממול נגב:

15. יחזקאל א':

(ז) "וכף רגליהם ככף רגל עגל ונצצים פעין נחשת קלל" (יב) "ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן" (יג) "ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן"

(יט) "ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים" (כד) "כקול מים רבים"

(כו-כח) "ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה... הוא מראה דמות כבוד ה'".

16. יחזקאל י', יח-כ:

"ויצא כבוד ה' מעל מפתן הבית ויעמד על הכרובים. וישאו הכרובים את כנפיהם וירזמו מן הארץ לעיני בצאתם והאופנים לעמתם ויעמד פתח שער בית ה' הקדמוני וכבוד א-להי ישראל עליהם מלמעלה. היא החיה אשר ראיתי תחת א-להי ישראל בנהר כבר ואדע כי כרובים המה".

17. ירמיהו כ"ז, יט-כב:

"כי כה אמר ה' צ-באות אל העמדים ועל היס ועל המכונות ועל יתר הפלים הנותרים בעיר הזאת... בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אתם נאם ה' והעליתים והשיבתים אל המקום הזה".

18. מלכים א' ח', סד:

"ביום ההוא קדש המלך את תוך החצר אשר לפני בית ה' פי עשה שם את העלה ואת המנחה ואת חלבי השלמים פי מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל את העלה ואת המנחה ואת חלבי השלמים"